

**VASILE POP**

# **DEMONOLOGIA**

## **VECHIULUI TESTAMENT**



**SEMĂNĂTORUL**  
Editura online – februarie 2011

# Demonologia Vechiului Testament

Demonologia (*daimon-logos*), sau cuvântul despre demoni<sup>1</sup> este știința care se ocupă cu studiul istoriei și activității tipurilor de demoni în lumea spirituală, precum și în cea materială, aceasta ar fi o definiție succintă, strict profană, însă conform bibliștilor cât și para-psihologului Dan Seracu<sup>2</sup>, demonologia este o disciplină teologică (sau profană) care se ocupă cu clasificarea demonilor, descriindu-le structura și attributele. Preocuparea acestei lucrări este în special Demonologia Vechiului Testament; tema ce urmează a fi tratată este structurată astfel:

- căderea (unei părți a) îngerilor
- doctrina despre Satan
- numirile demonilor în Vechiul Testament
- ierarhia îngerilor căzuți, și “locuința” lor.

## 1. Căderea îngerilor

Îngerii fac parte din lumea nevăzută, pe care Dumnezeu a creat-o înaintea celei văzute. Avem în Sfânta Scriptură mărturii care ne ajută să concluzionăm acest lucru: “când stelele dimineții cântau laolaltă, toți îngerii lui Dumnezeu Mă sărbătoreau” (Iov 38, 7) sau “la început a făcut Dumnezeu cerul și pământul” (Fc. 1,1). Îngerii sunt “cerurile” pe care le-a făcut Dumnezeu la început<sup>3</sup>, ei sunt *lumina* care a apărut la zisa Domnului: “Să fie lumină!”, strălucirea care a apărut înaintea soarelui, cetatea îngerească și veșnică. În Sfânta Scriptură se află numeroase locuri care vorbesc despre puterile cerești. Cărțile filosofice ale Vechiului Testament pomenesc despre îngerii, în cartea Iov (4, 18) *un glas* - care pare a fi chiar a unui duh slujitor - vorbește: “Iată că El n-are încredere nici în slujitorii Săi și găsește greșeli

---

<sup>1</sup> Despre originea grecească a cuvântului **daimōn** avem o descriere la Francis E. Peters, *Termenii filozofiei grecești*, trad. de Drăgan Stoianovici, Ed. Humanitas, București, 1997, p. 57, “**daimon** sau **daimonion**: prezență sau entitate supranaturală, undeva între zeu (theos) și erou, este un spirit supranatural...(un) *daimon* se atașează fiecărui om la naștere și determină, în bine sau în rău, soarta sa”.

<sup>2</sup> Dan Seracu- bioterapeut, născut în 31 mai 1946 la Arad, a scris despre autocontrol, ocultism, ezoterism etc, a murit în 1999.

<sup>3</sup> Anca Manolache, *Un capitol de Anghelologie- Creația, natura și căderea îngerilor*, în Studii Teologice, nr. 1-2, 1955, p. 131.

*chiar în îngerii Săi*". De asemenea în Psalmi, ei sunt pomeniți foarte frecvent: "Lăudați pe Domnul din înălțimea cerurilor... lăudați-L pe El toți îngerii Lui", etc. La profeți găsim și mai multe mărturii, la Daniil (8, 13) "*și am auzit un sfânt (înger) care grăia, și un alt sfânt a zis către cel care grăia: până când va dura vedenia și jertfa de fiecare zi...*" iar la versetul 16 vedem că îngerul Gavriil "*tâlcuia celor de acolo vedenia*"(cu berbecul și țapul), apoi mai găsim anghelofanii la Ezechiel (10, 1-20), Isaia (6, 2-6) și altele. Acestea ar fi câteva menționări legate de îngeri în general, însă creația lumii duhurilor, pe lângă o indefinită înălțime luminoasă, are și o indefinită adâncime tenebroasă<sup>4</sup>, căci deși inițial toți au fost creați îngeri buni, ei nu au rămas toți în această stare de bunătațe și comuniune cu Dumnezeu, ci o parte a duhurilor, răzvrătindu-se împotriva lui Dumnezeu, au fost aruncate din cer<sup>5</sup>. Motivul căderii este *mândria*, deoarece îngerii voiau să fie independenți, la fel ca Dumnezeu și pentru că "ei au voit să ajungă izvor al existenței, fără a se dezvolta în legătură cu Izvorul adevărat"<sup>6</sup>, astfel au ieșit din comuniunea cu Dumnezeu, iar această ieșire i-a transformat din îngeri buni în duhuri malefice sau îngeri răi. De precizat este că cel care a inițiat această cădere ireversibilă a fost Cel mai strălucit înger de lumină, și anume Lucifer despre care Prorocul Isaia spune: "*cum ai căzut tu din ceruri, stea strălucitoare, fecior al dimineții! Cum ai fost aruncat la pământ, tu biruitor de neamuri*" (Is. 14, 12), chiar dacă este marcat de o frumusețe poetică, acest verset exprimă realitatea căderii. Mai avem pe lângă mărturia lui Isaia, un loc paralel la Iezechiel (28, 14-19): "*tu erai heruvimul pus să ocrotești...ce umblai prin mijlocul pietrelor celor de foc, fost-ai fără prihană în căile tale din ziua facerii tale și până s-a încuibat în tine nelegiuirea...din pricina frumuseții tale s-a îngâmfat inima ta și pentru trufia ta ți-ai pierdut înțelepciunea, de aceea te-am aruncat la pământ și te voi da înaintea regilor de bațjocură*". Aceste 2 texte, stabilesc indiscutabil o devoluție parțială în mersul firesc al vieții primei lumi. Momentul dezbinării/căderii este situat, după cum am arătat mai sus, înaintea apariției oricărei lumi materiale, și chiar a timpului. Sfântul Ioan Damaschin face și el următoarea precizare

---

<sup>4</sup> Vezi Pr. Prof. Dumitru Stăniloae, *Teologie Dogmatică Ortodoxă*, vol. I, Ed. EIBMBOR, București, 2003, p. 470.

<sup>5</sup> Vezi Pr. Dr. Sterea Tache, *Teologie Dogmatică și Simbolică*, vol. I, Ed. EIBMBOR, București, 2003, p. 196.

<sup>6</sup> Ibidem, p. 197.

“dintre puterile îngerești, cel căruia Dumnezeu l-a încredințat păzirea pământului, nu a fost făcut rău prin natură, ci a fost bun și nu avea în el -de la Creator- nici cea mai mică urmă de răutate, iar prin voința sa liberă s-a îndreptat de la starea sa naturală la o stare contra naturii sale și s-a ridicat împotriva lui Dumnezeu care l-a făcut”<sup>7</sup>, de aceea el (Satan) este cel dintâi care s-a depărtat de bine și “a căzut în rău”<sup>8</sup>. Mărturia concretă legată de ce s-a întâmplat cu îngerii răi după căderea lor o găsim exprimată în Noul Testament: “Dumnezeu nu a cruțat pe îngerii care au păcătuit, ci i-a aruncat în iad și i-a dat peșterilor întunericului”(II Ptr. 2, 4). Putem spune că locul/textul acesta corespunde celui din Facere (1, 4), unde se spune că “Dumnezeu a despărțit lumina de întuneric”, întunericul reprezentând chiar îngerii căzuți.

Afirmația Fericitului Augustin, cum că Vechiul Testament se descoperă în cel Nou se aplică perfect și pentru episodul căderii îngerilor, deoarece despre unele aspecte și întâmplări legate de căderea unei părți a îngerilor găsim lămuriri clare abia în Noul Testament, de exemplu la Apocalipsă ne este relatată lupta care au dus-o îngerii buni cu cei căzuți, în sensul că “puterile înaintate în bine au luat atitudine” față de căderea celor ce inițial străluceau cu aceeași lumină ca și ei: “și s-a făcut război în cer: Mihail și îngerii lui au pornit război cu Balaurul. Iar Balaurul și îngerii lui au stat în luptă. Dar n-au izbutit și nici nu s-a mai găsit pentru ei loc în cer. Și aruncat a fost Balaurul cel mare...care se cheamă diavol și Satan” (Apoc. 12, 7-8), acest loc scripturistic ne sugerează că îngerii căzuți, au dus luptă pentru a-și păstra locul lor în cer dar n-au izbutit, ba mai mult, nici nu s-a mai găsit loc pentru ei în cer, fapt ce denotă că lângă Binele suprem nu poate exista ceva rău sau care este în afara iubirii, de aceea au fost aruncați în întunericul cel din afară, astfel “diavolul și îngerii lui au fost lipsiți de petrecerea în cereștile locașuri”<sup>9</sup>. Căderea s-a datorat, după cum am văzut în imaginea pe care Iezechiel ne-a creat-o în cap. 28 și Isaia în cap. 14, lui Lucifer, care în mândria sa zicea: “mă voi sui în cer, îmi voi ridica tronul meu mai presus de stelele lui Dumnezeu;

---

<sup>7</sup> Sfântul Ioan Damaschin, *Dogmatica*, trad. de Pr. Prof. Dumitru Fecioru, Ed. EIMBOR, București, 2005, p. 56.

<sup>8</sup> Sfântul Ioan Damaschin, *op. cit.*, p. 56.

<sup>9</sup> Pr. Mihail Pomazanski, *Teologie Dogmatică Ortodoxă*, trad. de Florin Caragiu, Ed. Sofia, București, 2009, p. 123.

voi șede pe muntele adunării dumnezeilor...și voi fi ca Cel Prea Înalt”(Is. 14, 13-14). Căderea a încetat la cuvintele Arhanghelului Mihail, care a strigat cu glas mare “să stăm, bine să stăm, cu frică să luăm aminte”, astfel cei ce au căzut “ca un fulger din cer”(Lc. 10, 18) au fost alungați din lumea de sus și “lucrând acum în lumea de sub cer, ei au luat în stăpânirea lor iadul și lumea subpământeană”<sup>10</sup>. Toate acestea diavolul și le-a făcut liber fiind, el nu a fost constrâns de nimic, Părintele Tache Sterea, parafrazându-l pe Sfântul Vasile cel Mare, afirmă că diavolul din propria lui libertate este rău<sup>11</sup>, de aceea și căderea lor este radicală și definitivă, nemai existând posibilitatea mântuirii pentru diavoli. Prăbușirea definitivă a Satanei, produce o liniște în lumea cerească<sup>12</sup>, căci de aceasta se și zice la Apoc. 12, 12 “bucurați-vă ceruri și toți cei ce locuiți într-însele”, adică să-și manifeste bucuria de a fi înlăturat răul care a rupt din comuniune miriade de duhuri.

## 2. Doctrina despre Satan

În Vechiul Testament avem precizări despre diavol, încă din cartea Fecerii (3, 1), căci el a fost începătorul răutății și tot el a instrumentat, oarecum, și căderea proto-părinților. Poporul iudeu a avut dintru început ideea spiritelor rele. Reprezentarea iudaică a răului a primit numele de Satan (cât și alte nume, după cum vom vedea mai jos). Cuvântul Satan<sup>13</sup> e derivat din radicalul “a dușmăni”, “a fi în contră” etc, asemănându-se în această privință cu grecescul *diabolon* -, derivat de la *diabolein* -“a fi împotriva”.

Toate aparițiile demonice vechi-testamentare exprimă aceiași lucrare a lui Satan, ce se încadrează între dușmănie, împotrivire, lucrare contrară etc, și are ca scop separarea. Peste tot în Vechiul Testament, Satan este

---

<sup>10</sup> Pr. Mihail Pomazanski, *op. cit.*, p. 124.

<sup>11</sup> Pr. Dr. Sterea Tache, *op. cit.*, p. 197.

<sup>12</sup> Vezi Anca Manolache, *art. cit.*, pp. 132-133, “apare o bucurie în cer și pentru că prin această luptă, îngerii buni făcuseră dreptate lui Dumnezeu -dacă se poate spune așa- stabilind raporturile normale între creatură și Creator”, tot în acest sens vezi Pr. Serghei Bulgakov, *Scara lui Iacov*, Paris, 1929, pp. 160-161, aici Părintele S. Bulgakov zice că “această doborâre (cădere a duhurilor) este o localizare definitivă a răului din lumea angelică”.

<sup>13</sup> Pr. Prof. Athanase Negoiță, *Teologia biblică a Vechiului Testament*, Ed. “Credința noastră”, București, 1992, p. 80, după unii cuvântul Satan ar deriva și din rădăcina verbului ebraic “*șut*” care înseamnă “a alergera încoace și încolo” sau “a informa”, însă această derivare este una destul de forțată, deoarece rădăcina “*șut*” nu poate da înțelesul adevărat pe care Satan îl are în cărțile Vechiului Testament, căci “Satan este informator doar la nivelul de pârâș, el mai mult dezinformează, crează discordie, ispitește sau îmbie la rău”, cf. Ion V. Georgescu, *Demonologia Vechiului Testament- Satan în profetia lui Zaharia*, în BOR, nr. 9-10, 1938, p. 508.

vrăjmașul, dușmanul declarat și veșnic al lui Dumnezeu, *“pe cine însă ai muștrat și ai hulit tu? Și asupra cui ți-ai ridicat tu glasul și ți-ai înălțat așa de sus ochii tăi? Asupra Sfântului lui Israel. Prin trimișii tăi ai înfruntat pe Domnul...”*(IV Regi 19, 22-23). Ca ființă rea, Satan și îngerii lui lucrează numai împotriva Binelui, și pentru că nu consimt la dragostea lui Dumnezeu sunt *răi*, căci *“prin libertate ei s-au golit de propriul eu, de voința cea bună”*<sup>14</sup>. Chiar dacă în Vechiul Testament suferințele provocate de Satan sunt puține, el este angajat constant în activități ostile oamenilor, fiind invidios și îndemnând la păcat și călcare de poruncă. În prima sa apariție în cartea Facerii, Satan o ispitește pe Eva prin intermediul șarpelui, care era defapt și *cel mai șiret dintre animalele pământului* (Fc. 3,1), dar totodată și un animal apropiat omului, sub chipul șarpelui nu putea fi decât un înger căzut, adică diavolul, această explicație o găsim și în Noul Testament: *“șarpele cel vechi de zile, numit diavolul și satana, acela care înșela întreaga lume...și a fost aruncat pe pământ și împreună cu el, toți îngerii lui”*(Apoc. 12, 9). Referatul biblic despre creație ne relatează căderea primilor oameni și izgonirea lor din Eden pe parcursul capitolului 3 din prima carte a Pentateuhului, unde vedem limpede amprenta lui Satan pusă prin intermediul șarpelui în mintea omului, și concretizată mai apoi prin a doua cădere din lume creată, și prima din lumea văzută. Pe lângă Facere cap. 3, Satan apare în multe alte locuri, de la Cartea IV Regi până la Profeți, dar multe din acestea au caracter descriptiv (despre lumina inițială a lui Lucifer, despre puterea lui etc), pe lângă evenimentul din Fc. Cap. 3 mai sunt câteva ispitiri pe care Satan le face unor oameni importanți (Iov, David etc). Aceste ispitiri sunt foarte sugestive în sensul că ne ajută să trasăm câteva directive legate de doctrina despre Satan și sunt definitorii în ceea ce privește demonologia Vechiului Testament.

În cele ce urmează vom prezenta succint câteva apariții ale diavolului/Satan, *cu caracter de ispitire* sau demers de încălcare a poruncii divine: **a)** -în cartea Iov, vedem că Satan s-a înfățișat lui Dumnezeu, amestecat printre ceilalți îngeri *“într-o zi îngerii lui Dumnezeu, s-au înfățișat înaintea Domnului, și Satan a venit și el printre ei”*(Iov, 1, 6 și 2, 1), ba mai mult, din versetul următor (7), vedem că locul de peregrinare al diavolului

---

<sup>14</sup> Sfântul Vasile cel Mare, *Omilia I la Hexaimeron*, P. G., col. 13 C, *apud* Anca Manolache, *art. cit.*, p. 133.

după cădere, este pământul: “*am dat târcoale pe pământ și m-am plimbat în sus și în jos*”. Dialogul lui Satan cu Dumnezeu, denotă clar faptul că diavolul a venit să-l ceară permisiunea lui Dumnezeu de-al ispiti pe dreptul Iov, și totodată Satan recunoaște că Dumnezeu poartă de grijă creației Sale, manifestându-și *pronia* și față de Iov, însuși Satan spune că Dumnezeu “*a făcut gard în jurul lui (Iov) și în jurul casei lui...și a binecuvântat lucrul mâinilor lui și turmele lui au umplut pământul*”(Iov 1, 10). Dumnezeu îi dă putere lui Satan asupra a tot ce deține Iov, averi incomensurabile, fii etc, și singura condiție era ca răufăcătorul să “*nu-și întindă mâna asupra lui Iov*”(Iov 1, 12). Deși nenorocirile veneau *cete-cete* (6, 4) asupra lui, Iov “*în toate acestea nu a păcătuit și nu a rostit niciun cuvânt de hulă împotriva lui Dumnezeu*”(1, 22). Statornicia lui Iov l-a învins pe Satan și a plăcut lui Dumnezeu “*și Dumnezeu a binecuvântat sfârșitul vieții lui Iov mai bogat decât începutul ei...*”(Iov 42, 12).

**b)** –în I Paralipomena (cap. 21), vedem că Satan îl ispitește pe Regele David să numere poporul, “*încercând prin această acțiune să-l ațâțe pe rege spre păcat trezind în el sentimentul orgoliului și-al dominației*”<sup>15</sup> “*atunci s-a sculat Satana împotriva lui Israel și a îndemnat pe David să facă numărătoarea Israelitilor*”(I Paralip. 21, 1).

Pentru că a dat curs îndemnului diavolului, David și tot poporul au fost pedepsiți de Dumnezeu, Care le-a pus înainte 3 pedepse, urmând să aleagă una din ele. Astfel ispitirea lui Satan l-a făcut pe David să atragă asupra Israelului pedeapsa divină, concretizată în 3 zile de molimă, adusă de îngerul Domnului (*Malak Iahveh*<sup>16</sup>). În acest episod ne apare în prim plan lupta -

---

<sup>15</sup> Pr. Prof. Athanase Negoită, *op. cit.*, p. 80.

<sup>16</sup> Cu toate că nu constituie preocuparea principală acestei lucrări, trebuie totuși făcută o mențiune specială în legătură cu această expresie “Îngerul Domnului” (uneori “îngerul lui Dumnezeu”), un înger *unic* care apare atât în Vechiul Testament cât și în Noul Testament. În primul rând *Îngerul Domnului* îndeplinește însărcinări asemănătoare cu cele ale îngerilor, în general. Câteodată el aducea mai multe mesaje de la Domnul pentru poporul Său (Fc. 22,15-18; 31,11-13). Când oameni din poporul lui Dumnezeu se răzvrăteau și păcătuiau greu, îngerul Său putea fi trimis ca să-i pedepsească (II Regi 24, 16-17) aici intră și cazul expus mai sus la punctul b). Identitatea Îngerului Domnului a fost discutată, mai ales din cauza felului în care El se adresa de multe ori oamenilor. Să reținem următoarea exprimare: în Jud. (2,1), îngerul Domnului spune: “*Eu v-am scos din Egipt și v-am adus în țara pe care am jurat că o voi da părinților voștri. Am zis: Niciodată nu voi rupe legământul Meu cu voi*”. Fiindcă Îngerul Domnului este atât de strict identificat cu Domnul însuși și fiindcă El a apărut cu înfățișare umană, unii îl consideră o apariție a lui Hristos Cel veșnic, a doua Persoană a Sfintei Treimi, înainte de Întruparea și Nașterea Sa, dar această ipoteză este discutabilă, vezi în acest sens Pr. Ioan Sorin Usca, *Facerea- în tâlcuirea Sfinților Părinți*, Ed. Christiana, București, 2008, pp. 184-186, iar alții cred că această abordare este exagerată, vezi Silviu Tatu,

indirectă- dintre îngerii buni/Malak Yahve și Satan, care e înfrânt, pentru că Dumnezeu Se îndură de Israel și-L oprește pe Înger în a mai pedepsi cu molimă poporul.

Aceste două episoade din Scriptură (Iov cap. 1 și 2 cât și I Paralipomena cap.21) la care se adaugă capitolul 3 din Facere, sunt definitorii în ce privește doctrina despre Satan și demonologia Vechiului Testament. Pe lângă acestea mai sunt și alte locuri în Sfânta Scriptură unde se vorbește despre Satan, sau despre demoni în general, locuri ce indică fie denumirile sub care apare diavolul fie acțiunea pe care acesta o uneltește împotriva comuniunii dintre om și Dumnezeu, sau altele au pur și simplu un caracter descriptiv (Iezechiel 28- despre măreția lui Lucifer, Iov 41- puterea leviatanului etc). O consecință importantă ce rezultă din căderea îngerilor (raii), e aceea că diavolul/Satan a adus în lume -prin căderea omului- moartea, căci ni se spune în Înțelepciunea lui Solomon (2, 24) că *“prin pizma diavolului moartea a intrat în lume și cei care sunt de partea lui vor ajunge să o cunoască”*.

## **2.1 Demonii și numirile diavolului în Vechiul Testament**

Pe lângă Satan, în Vechiul Testament mai apar și alte spirite rele, cât și alte numiri ale diavolului, după cum vom vedea în cele ce urmează.

Unul dintre aceste duhuri ale răutății este și *Azazel*, termen de etimologie ebraică, și care s-ar traduce prin cuvântul “capră”<sup>17</sup>(*az*) sau expresia “a duce departe”(azal). Azazel este menționat în două pasaje din Levitic, (capitolul 16 versetele 8-10 și 26). Acestea relatează despre cei doi *țapi* care se aduceau la templu în Ziua Împăcării (*Iom hachipurim*)<sup>18</sup> unul pentru Yahveh și altul pentru Azazel: *“după aceea să ia Aaron țapul asupra căruia a căzut sorțul Domnului, și să-l aducă jertfă pentru păcat, iar țapul asupra căruia a căzut sorțul pentru Azazel să-l pună viu înaintea Domnului...să-i dea drumul în pustie pentru ispășire, ca să ducă acela cu sine nelegiuirile lor în pământ neumblat”*(Lev. 16, 9-10).

---

*Profetismul israelit în documente biblice: între fals și autentic*, Ed. Casa Cărții, București, 2008, p. 145-147.

<sup>17</sup> În Septuaginta, vol. I găsim o completare legată de folosirea cuvântului *țap* în textul de la Lev. 16, “cuvântul *χίμαρος*, ied, corespunde aici ebr. *să'ir*, țap tânăr. Traducătorii au ales să facă distincția între *χίμαρος*, animal tânăr destinat ritualului pentru păcat, și *τράγος*, țap, animal adult, care apare în Num. 7 ca destinat jertfei de mântuire și pentru care Textul Masoretic are termenul '*attūdh*'. Flavius Iosephus, parafrazând acest pasaj (*Al III*, 241), vorbește despre doi *εἱφοί*, ieduți”, vezi Cristian Bădiliță, *Septuaginta*, vol. I, Ed. Polirom, București, 2004, p. 372.

<sup>18</sup> Vezi Athanase Negoită, *op. cit.*, p. 81.

Prin numele Azazel nu putem înțelege pe altcineva decât pe Satan sau un alt duh rău. Cât privește acest demon, numit Azazel sau Azazel există mai multe păreri, pe care Athanase Negoită le expune în capitolul despre demonologia vechi-testamentară<sup>19</sup>: prima afirmă că Azazel este însuși țapul, căruia după ceremonie i se dă acest nume. Într-adevăr numele acestui demon înseamnă și capră, însă trebuie făcută o distincție clară între țap și Azazel, pentru că țapul se trimitea lui Azazel, căci dacă acesta ar fi identic cu țapul, atunci cui ar fi trimis în pustie acest țap?! Astfel apare a doua părere care spune că Azazel trebuie să indice un munte, sau un loc în pustie<sup>20</sup>, dar aceasta e foarte puțin probabil, pentru că în Vechiul Testament, nicăieri nu se pomenește despre vreun loc, munte, ținut etc ce poartă numele Azazel. În a treia părere se pleacă de la verbul *azal*-“a îndepărta”, și consideră că Azazel ar fi un nume abstract, dar această părere contrazice textul Lev. (16, 8) unde dacă l-am considera pe Azazel ceva abstract atunci ar trebui să traducem acest text în felul următor: Aaron trase un sorț pentru Yahveh și altul pentru “depărtarea completă”, ceea ce e un nonsens. Așadar părerea care se apropie cel mai mult de adevăr e aceea că Azazel este o ființă personală<sup>21</sup>, un demon sau un spirit rău. Starea de opoziție dintre cei doi și faptul că în timpul ceremoniei de curățire cei doi stau oarecum față în față arată clar Dumnezeu este bun și Azazel o ființă personală, rea, malefică etc.

În afară de Satan și Azazel, în cărțile Vechiului Testament mai găsim și alte duhuri rele, sau mai bine zis alte denumiri ale aceluiași Satan. În III Regi (22, 21-23) găsim pe *ruah șeker* sau “duhul mincinos”, care își descoperă în fața Domnului identitatea sa “*atunci a ieșit un duh și a stat înaintea feței Domnului...și a zis: «mă duc și mă fac duh mincinos în gura tuturor prorocilor lui»(Ahab)*”.

La Ieșire (12, 23), evreii îl numesc pe diavol *pierzătorul*, duhul rău care a trecut pe lângă ușa evreilor din Egipt, ușa unsă cu sângele mielului sacrificat, dar pe care Dumnezeu “*nu l-a lăsat să se atingă de casele evreilor*”.

---

<sup>19</sup> Athanase Negoită, *op. cit.*, p. 81.

<sup>20</sup> Ibidem, “această părere trebuie respinsă, fiindcă șterge diferența dintre Yahveh și Azazel, deoarece în versetul 10, unde avem deja cuvântul *pustie*, ar da naștere la o tautologie nemaipomenită”.

<sup>21</sup> Athanase Negoită, *op. cit.*, pp. 80-82.

Duhurile rele sau *demonii* poartă în ebraică numele *ședim*<sup>22</sup>. Termenul apare de două ori în cartea Deuteronom (32, 17) unde Israel “*adus-a jertfe demonilor și nu lui Dumnezeu*” și în Psalmi (105, 36-37) “*au slujit idolilor lor și s-au smintit, și au jertfit pe fiii lor idolilor*”. În ambele cazuri *ședimii* sunt legați de cultul idolatru de care israeliții nu erau străini. În cartea Tobit (cap. 6) în discuția dintre înger (Rafael) și Tobie (fiul lui Tobit) se vorbește despre izbăvirea cuiva de *demon* sau *duh rău* prin folosirea măruntaielor peștelui prins de tânărul Tobie “*de-l chiunuie pe cineva un demon sau duh rău se afumă bărbatul sau femeia aceea cu inima și ficatul, și nu-l va mai munci*” (Tob. 6, 8). Tot în cartea Tobit mai întâlnim un duh rău care ucide pe cei 7 soți ai Sarei, fiica lui Raguel. Acest duh este Asmodeu<sup>23</sup>, era un demon ce a ucis pe bărbații care au fost însurați cu Sara “*am auzit că această fată a fost măritată cu șapte bărbați și toți au pierit în camera de nuntă...pe ea o iubește un demon, care nu face rău nimănui decât celor ce se apropie de ea*”(Tob. 6, 14), dar pe care Tobie l-a înfrânt cu ajutorul îngerului, care este defapt Arhanghelul Rafael, și care l-a dus și l-a legat pe demon în pustie. Așadar acestea ar fi cele mai întâlnite ipostaze ale diavolului în Vechiu Testament, care deși se petrec în contexte diferite, au la bază aceiași lucrare pierzătoare și distrugătoare pe care Satan o execută de la cădere și până acum.

## **2.2 Ierarhia duhurilor rele și “locuința” acestora**

Cu toate că la creare duhurile erau toate bune și făceau parte din aceeași ierarhie a lumii nevăzute, după căderea (unei părți a) îngerilor, aceștia “s-au organizat”-am putea spune- într-o ierarhie a demonilor, a răului. Primul din această ierarhie sau conducătorul ei ar fi Lucifer (Satan), căci de la el a început și căderea, și tot lui îi sunt dedicate unele pasaje descriptive din Profeți pe care le-am expus mai sus (Iezechiel 28, Isaia 14 etc), ceea ce dovedește importanța lui în actul căderii cât și faptul că este căpetenia demonilor, căci “mulțimea nenumărată de îngeri așezați sub el s-au dezlipit, i-

<sup>22</sup> *Dicționar enciclopedic de iudaism*, trad. de Viviane Prager, C. Litman, Țicu Goldstein, Ed. Hasefer, București, 2000, p.185, “de asemenea, se crede că uneori *ședimii* sunt asociați *satyrilor*, care în ebraică sunt numiți *seirim*, adică cei care locuiesc printre ruine și în locuri pustii”.

<sup>23</sup> Nume semitic derivat de la verbul “*samad*”- a distruge, a nimici, iar “în Talmud și în scrierile rabinice (Targumul la Ecclesianst I, 12) *Asmedai* sau *Asmodai* apare ca un spirit rău, ca un prinț al demonilor (*melek hasmedin*)”, vezi Athanase Negoită, *op. cit.*, p. 83.

au urmat lui și au căzut împreună cu el”<sup>24</sup>, fiindu-l supuși și în împărăția întunericului. Părintele Stăniloae afirmă și el că “aceste duhuri rele sunt și ele în număr indefinit de mare și au o ierarhie, iar în fruntea lor este Satana”<sup>25</sup>. Din aparițiile diavolului în cărțile Vechiului Testament, și din mărturiile unor Sfinți Părinți putem deduce foarte ușor că există așadar o ierarhie a diavolilor și că Satan este căpetenia lor, dar nu putem prezenta pe trepte această ierarhie a duhurilor rele, deoarece deși în Scriptură se vorbește deseori despre duhuri rele, diavol, demoni, duh mincinos etc nu putem spune care este mai mare. Însă știm, că la fel ca în ierarhia cerescă (a îngerilor buni) și lumea duhurile rele este ierarhizată în începătorii, domnii, și stăpânii ale întunericului, acest lucru ne este clarificat abia în Noul Testament “*lupta noastră este împotriva începătorilor, împotriva stăpânilor, împotriva stăpânitorilor întunericului...împotriva duhurilor răutății care sunt în vâzduhuri*”(Efes. 6, 12).

Locuința demonilor sau sediul duhurilor rele este *pustiul*, despre acesta vorbește prorocul Isaia (13, 21) că acolo vor locui “*fiarele sălbatice, struții își vor face cuib acolo și oameni cu chip de țap*”<sup>26</sup> vor juca în acel loc”, pustiul era și locul unde era trimis țapul cu păcatele poporului pentru a se întâlni cu Azazel ( Lev. 16, 9 și urm.); pustia este indicată ca locuință a demonilor și în cartea Baruh (4, 35), cetățile care au fost împotriva lui Israel le va pustii Domnul iar pustia aceea “*va fi locuită de demoni multă vreme*”.

Demonologia Vechiului Testament este un capitol interesant din Teologia Biblică, dar destul de redus, și aceasta pentru că referirile la diavol/duhurile rele în Testamentul vechi sunt relativ puține și multe dintre ele se completează abia în Noul Testament.

---

<sup>24</sup> Sfântul Ioan Damaschin, *op. cit.*, p. 57.

<sup>25</sup> Pr. Prof. Dumitru Stăniloae, *op. cit.*, p. 470.

<sup>26</sup> Oameni cu chip de țap- demoni, vezi mai sus nota 17.

## Concluzii

- Demonologia Vechiului Testament este disciplina care se ocupă cu cercetarea demonilor ce apar în cărțile vechi-testamentare.
- Îngerii au fost creați inițial ca fiind buni, însă în urma căderii unei părți a lumii nevăzute au apărut duhurile rele.
- Căderea îngerilor a avut loc din cauza mândriei lui Lucifer, care împreună cu îngerii lui a fost aruncat din cer, în cele de sub pământ.
- Diavolul -sub chipul șarpelui- este cel care a instrumentat și căderea omului, și tot din *pizma diavolului* a apărut și moartea în lume.
- Satan este reprezentarea iudaică a răului, reprezentând pe cel care dușmănește sau cel care stă împotriva (binelui și-a armoniei).
- Pe lângă Satan (diabolos), în Vechiul Testament apar și alte duhuri rele: Azazel, Asmodeu, *ruah șeker*-duhul mincinos, demonii/*ședim* etc.
- La fel ca și ceilalți îngeri buni, și duhurile rele sunt ierarhizate în domnii, stăpânii și începătorii ale întinericului, și își au locuința în *pustie* (Cf. Baruh 4, 35 și Isaia 13, 21).

**Vasile Pop**

**Cluj-Napoca**

2011

## **Bibliografie:**

- Biblia** sau Sfânta Scriptură, Ed. IBMBOR, București, 2005
- Negoită**, Pr. Prof. Athanase, *Teologia biblică a Vechiului Testament*, Ed. "Credința noastră", București, 1992
- Stăniloae**, Pr. Prof. Dumitru, *Teologie Dogmatică Ortodoxă*, vol. I, Ed. EIBMBOR, București, 2003
- Peters**, Francis E., *Termenii filozofiei grecești*, trad. de Drăgan Stoianovici, Ed. Humanitas, București, 1997
- Usca**, Pr. Ioan Sorin, *Facerea- în tâlcuirea Sfinților Părinți*, Ed. Christiana, București, 2008
- Tache**, Pr. Dr. Sterea, *Teologie Dogmatică și Simbolică*, vol. I, Ed. EIBMBOR, București, 2003
- Sfântul Ioan Damaschin, *Dogmatica*, trad. de Pr. Prof. Dumitru Fecioru, Ed. EIMBOR, București, 2005
- Pomazanski**, Pr. Mihail, *Teologie Dogmatică Ortodoxă*, trad. de Florin Caragiu, Ed. Sofia, București, 2009
- Bulgakov**, Pr. Serghei, *Scara lui Iacov*, Paris, 1929
- Tatu**, Silviu, *Profetismul israelit în documente biblice: între fals și autentic*, Ed. Casa Cărții, București, 2008
- Bădiliță**, Cristian, *Septuaginta*, vol. I, Ed. Polirom, București, 2004
- Georgescu**, Ion V., *Demonologia Vechiului Testament- Satan în profeția lui Zaharia*, (teză de doctorat) în BOR, nr. 9-10, 1938
- Manolache**, Anca, *Un capitol de Anghelologie- Creația, natura și căderea îngerilor*, în S.T., nr. 1-2, 1955
- Dicționar enciclopedic de iudaism**, trad. de Viviane Prager, C. Litman, Țicu Goldstein, Ed. Hasefer, București, 2000

## Cuprins

Demonologia Vechiului Testament .....	2
1. Căderea îngerilor .....	2
2. Doctrina despre Satan .....	5
Concluzii.....	12
Bibliografie:.....	13
Cuprins.....	14